

Grammaticale kenmerken van het Marokkaans-
Nederlandse etnolect.
Inzichten op basis van het Morocccorp

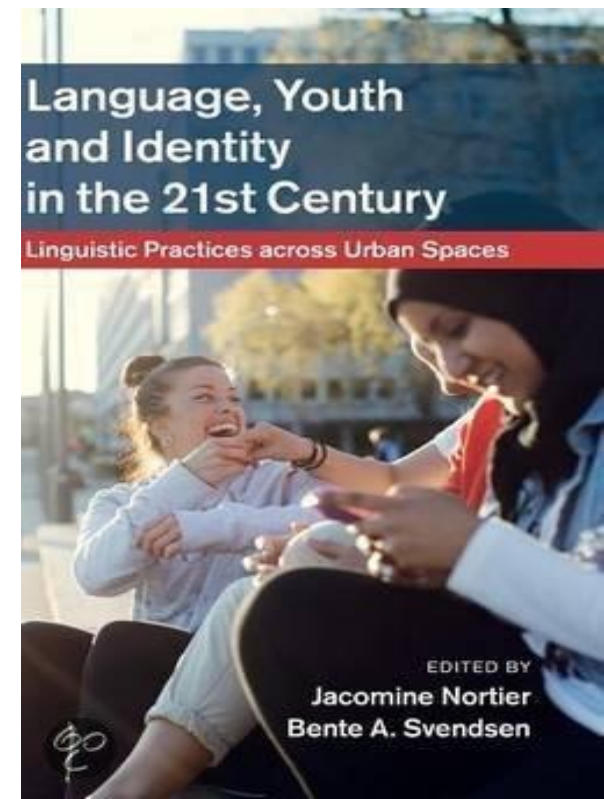
Freek Van de Velde
Stefania Marzo
Dirk Pijpops
Tom Ruetten
Eline Zenner

(KU Leuven, Quantitative Lexicology and Variational Linguistics – QLVL)

Ethnolecten

- nieuwe varianten van de lokale (regionale) omgangstaal
- stedelijke buurten of buitenwijken
- twee- of meertaligen met allochtone roots
- sociale betekenis creëren

Ethnolectische status

- Attitudeonderzoek toont aan dat Nederlanders Marokkaans-Nederlands als een aparte variëteit beschouwen (Grondelaers et al. 2015)
- Hoe coherent is het Marokkaans-Nederlands ethnolect als variëteit?
- Kunnen we productie-data gebruiken om hier een antwoord op te krijgen?
- Als we het Marokkaans-Nederlands als variëteit bekijken, wat zijn dan de verschillen?

Theoretische en methodologische scheiding

interactionele aanpak	variationiële aanpak
kwalitatief	kwantitatief
praktijken, spreekstijlen	stedelijke dialecten
vrije selectie van vormen ('stylizing')	min of meer coherente structuur

Theoretische en methodologische scheiding

interactionele aanpak	variationiële aanpak
kwalitatief	kwantitatief
praktijken, spreekstijlen	stedelijke dialecten
vrije selectie van vormen ('stylizing')	min of meer coherente structuur

Welke fenomenen onderscheiden etnolecten van de andere, lokale variëteiten?

Moroccorp

- 10.000.000 tokens Marokkaans-Nederlands chatmateriaal
- Uitbreiding op NL chat-gedeelte van het Condiv (Grondelaers et al. 2000)
- Beschrijving:
 - Ruetten, Tom & Freek Van de Velde. 2013. 'Moroccorp: tien miljoen woorden uit twee Marokkaans-Nederlandse chatkanalen'. *Lexikos* 23: 456-475.
(<http://lexikos.journals.ac.za/pub/article/view/1225>)
- Voordelen:
 - leunt dicht aan bij spreektaal
 - aanzienlijk groter dan eerdere corpora met vergelijkbaar materiaal
 - vrij beschikbaar

Gevalstudies

- Genus
- Adjectiefinflectie
- Hulpwerkwoordsselectie

Genus

1. Verlies van het onderscheid masc./fem.
 - *de lepel* (m) - *de deur* (f) (cf. Duits **der** Löffel - **die** Tür)
 - Alleen nog een onderscheid: 'de-woorden' vs. 'het-woorden' in het (noordelijke) Standaardnederlands

2. Terreinwinst voor het zijdige geslacht (Orgassa & Weerman 2008, Blom et al. 2008, Cornips & Hulk 2008, Ziemann et al. 2011)
 - *het paard* > *de paard*
 - Onzijdige woorden zijn in de minderheid (1:3 type, 1:2 token)
 - Kinderen overgeneraliseren *de*
 - Vroege-L2-leerders overgeneraliseren *de*
 - Late-L2-leerders overgeneraliseren *de*
 - L1-leerders kunnen ook *de* generaliseren (voorzichtige aanzetten)

3. Hersemantisering? (Audring 2006; De Vos 2014; Klom & De Vogelaer 2016)
 - Pronominale verwijzing: onzijdig ~ laaggeïndividueerde referenten (e.g. stofnamen); zijdige ~ hooggeïndividueerde referenten (afgebakende objecten, bezielde referenten)
Zien we iets vergelijkbaars in adnominale verwijzing?

Genus

+Mockro

*vooral de nederlanders gaan nu kapot, **het kaas** in hun kop begint te smelten want hun varkenshoofd kookt*

+Abdurrahmaan321

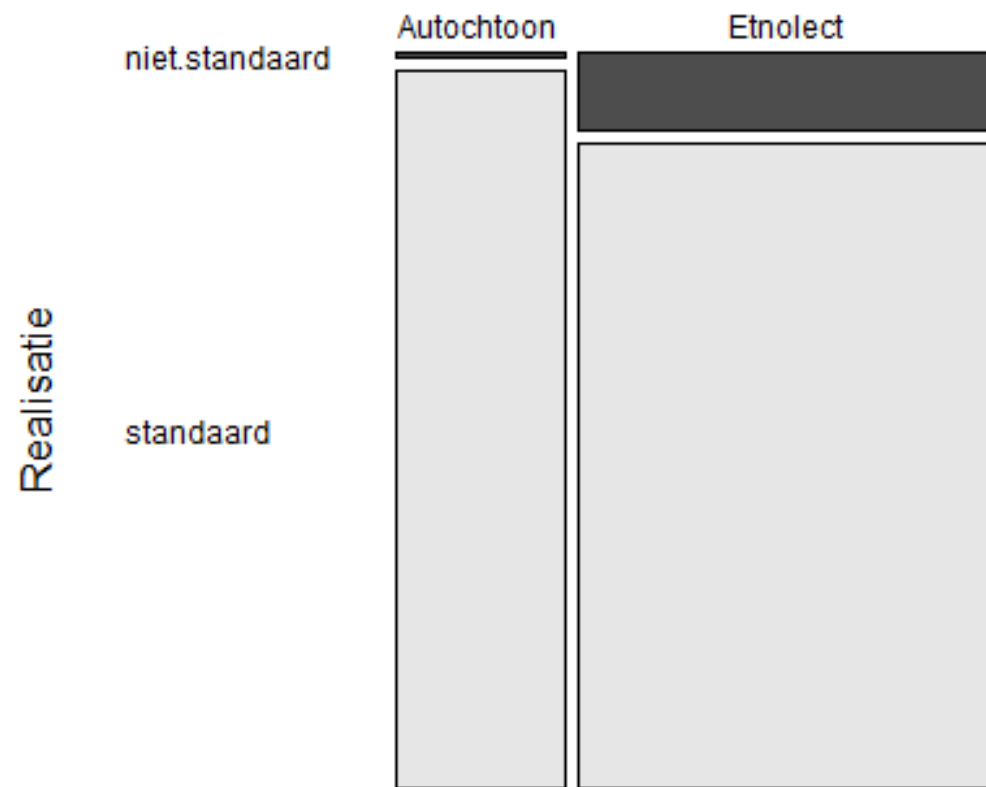
*haha moet soms lachen wat die mannen roepen als ze in **die zand** zitten*

+Mockro ⇒ hersemantisering

+Abdurrahmaan321 ⇒ overgeneralisatie

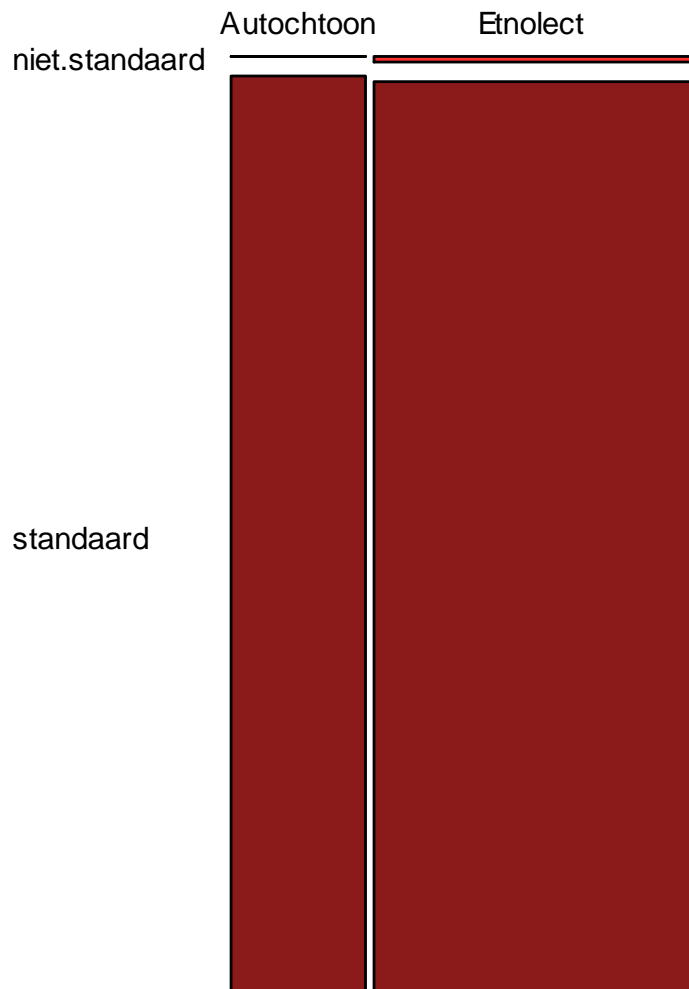
Corpusonderzoek

- Data: Van den Branden (2016)
- CONDIV-NL (autochtoon) n = 2900
- MOROCCORP (Ethnolect) n = 7178
- Lemma's (n = 101): *aap, adem, appel, auto, bakker, bal, bank, beer, boek, boter, brandweer, broek, broer, broertje, brood, chocolade, dak, deur, dokter, duif, ezel, fiets, geheim, geit, geluk, glas, goud, haan, haat, hemd, hond, hout, huis, insect, juffrouw, kakkerlak, kast, kat, kever, kind, kip, kleur, koe, koffie, konijn, koorts, korps, leeuw, leger, lente, lepel, liefde, meisje, melk, mier, moeder, mug, muis, mus, olifant, ouderdom, paard, pasta, pijn, politie, probleem, raad, raam, ramp, rijst, rok, saus, schaap, slak, slang, sleutel, soep, spin, stoel, suiker, tafel, tante, tijger, vaas, vader, varken, verdriet, vis, vlinder, vondst, vork, vorm, vriendschap, water, wesp, wind, winter, worm, zand, zangeres, zusje*

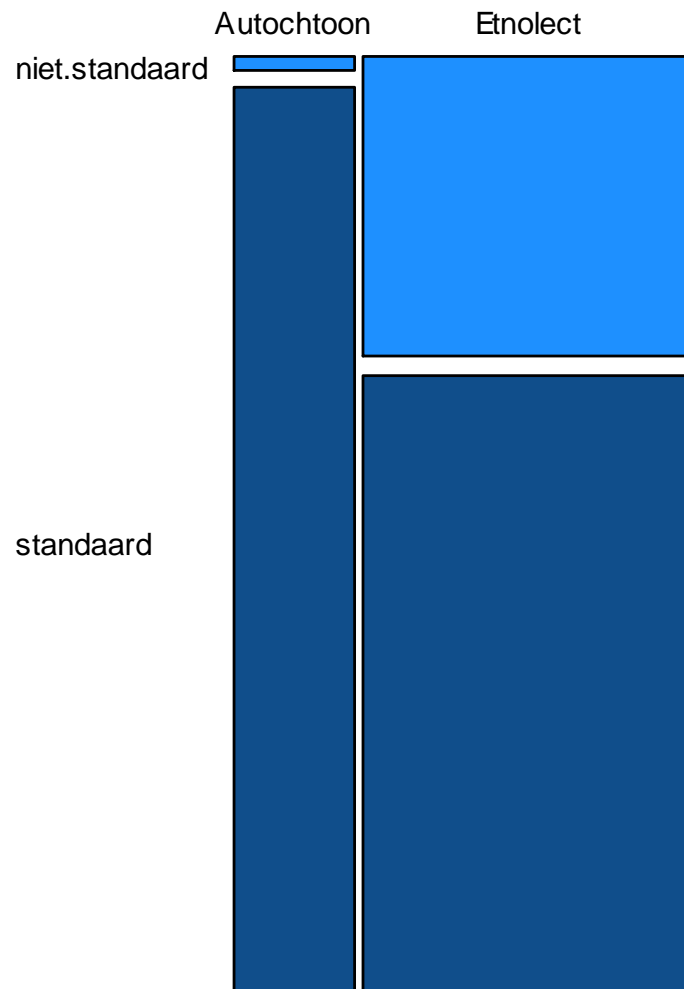
Chi²: p = 0
Cramér's V: 0.17

de

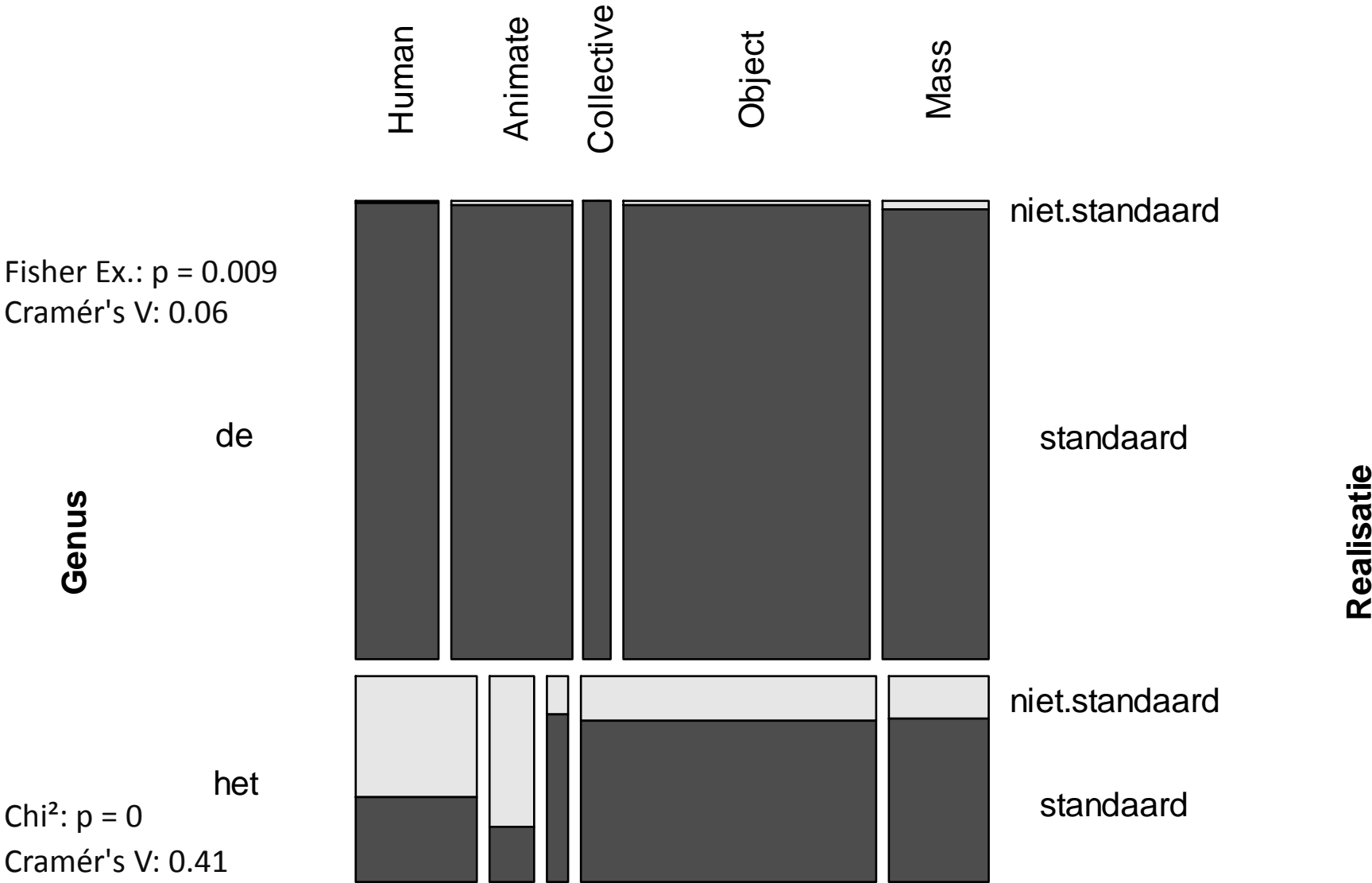
Chi²: p = 0.0038
Cramér's V: 0.03

het

Chi²: p = 0
Cramér's V: 0.32

Semantische Klasse

Conclusie

- Overgeneralisering 'de'
- Neiging tot hersemantisering
- Hersemantisering vooral in het neutrum (zie ook hersemantisering in pronominale verwijzing)
- Doorgedreven vorm van wat al aanwezig is in autochtone variëteiten

Adjectiefinflectie

- Adjectiefinflectie. Het systeem, in zijn meest eenvoudige vorm: (ja, er zijn uitzonderingen, zie Haeseryn et al. 1997: 400-413)

i.	predicatief:	∅	<i>de</i>	<i>olifant</i>	<i>is</i>	<i>groot-∅</i>
ii.	attributief :	<i>-e</i> (sjwa)	<i>de</i>	<i>grot-e</i>	<i>olifant</i>	
iii.	behalve: [+sg –def +neutr]:	∅	<i>een</i>	<i>groot-∅</i>	<i>paard</i>	N-Ndl
iv.	behalve: [+sg +neutr:]:	∅	<i>het</i>	<i>groot-∅</i>	<i>paard</i>	Z-Ndl
v.	Geen behalve-clausule:	∅	<i>een</i>	<i>grot-e</i>	<i>paard</i>	Etn.-Ndl

Adjectiefinflectie

- Adjectiefinflectie. Het systeem, in zijn meest eenvoudige vorm: (ja, er zijn uitzonderingen, zie Haeseryn et al. 1997:400-413)

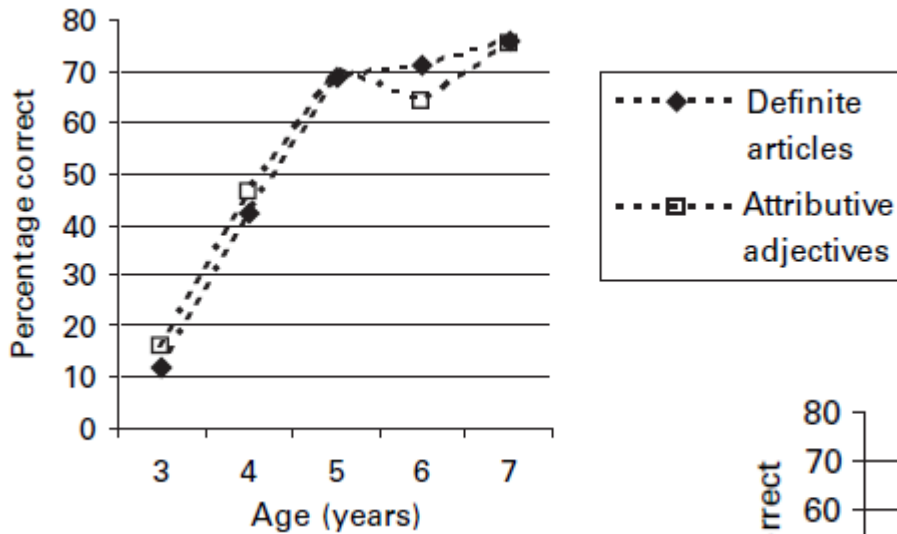
i. predicatief:	∅	<i>de</i>	<i>olifant</i>	<i>is</i>	<i>groot-∅</i>	
ii. attributief :	<i>-e</i> (sjwa)	<i>de</i>	<i>grot-e</i>	<i>olifant</i>		
iii. behalve: [+sg –def +neutr]:	∅	<i>een</i>	<i>groot-∅</i>	<i>paard</i>		N-Ndl
iv. behalve: [+sg +neutr:]:	∅	<i>het</i>	<i>groot-∅</i>	<i>paard</i>		Z-Ndl
v. Geen behalve-clausule:	∅	<i>een</i>	<i>grot-e</i>	<i>paard</i>		Etn.-Ndl

- Is een apart probleem
- Maar het heeft toch ook te maken met genus: clausules iii-iv steunen op genus-info
- Rol van genus in het bepalen van de flectie: Z-Ndl. > N-Ndl. > Etn.-Ndl

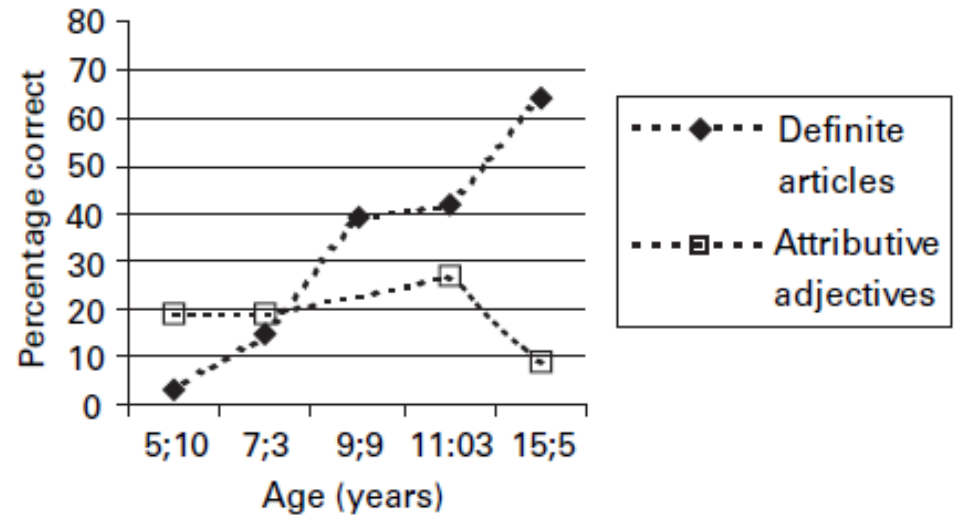
Adjectiefinflectie

- Chatter schrijft: *een mooie paard* (in plaats van *een mooi paard*)
- Verklaring:
 1. Spreker denkt dat paard een de-woord is (in plaats van *het paard*)
 2. Spreker kent uitzonderingsregel (sub iii) niet

Blom et al. (2008)

L1 kinderen

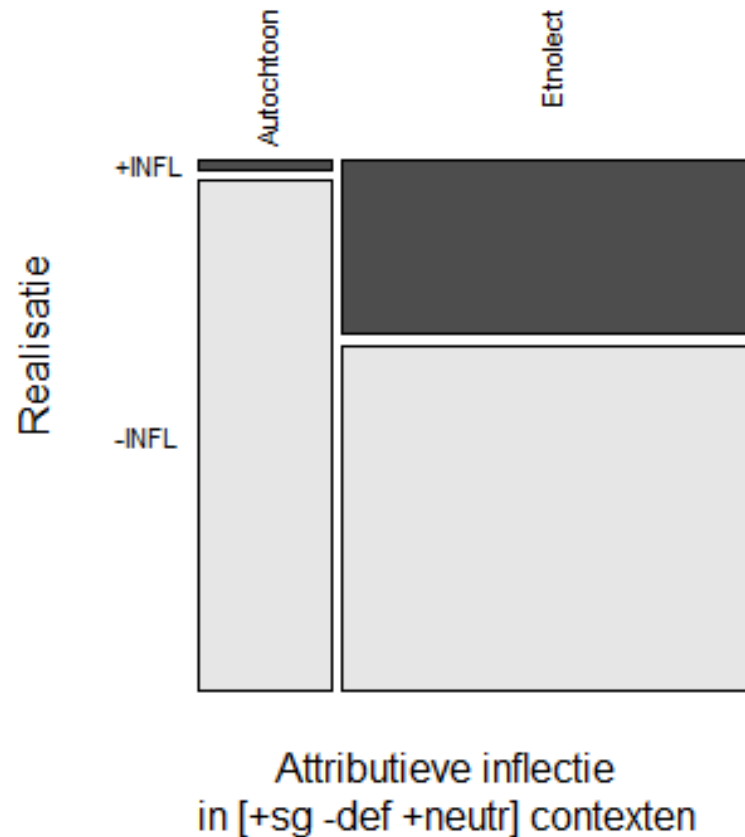
L2 kinderen

Tabel 5: Verdeling van geflecteerde en ongeflecteerde adjectieven bij onzijdige nomina na een onbepaald lidwoord. (Chi-kwadraat = 20.6927, $vg = 1$, p-waarde < 0.001)

	+INFL (<i>een mooie verhaal</i>)	-INFL (<i>een mooi verhaal</i>)
bron: moroccorp	59	117
bron: condivnl	1	55

Lemma's:
verhaal, boek, land,
onderscheid, verschil
 (n = 232)

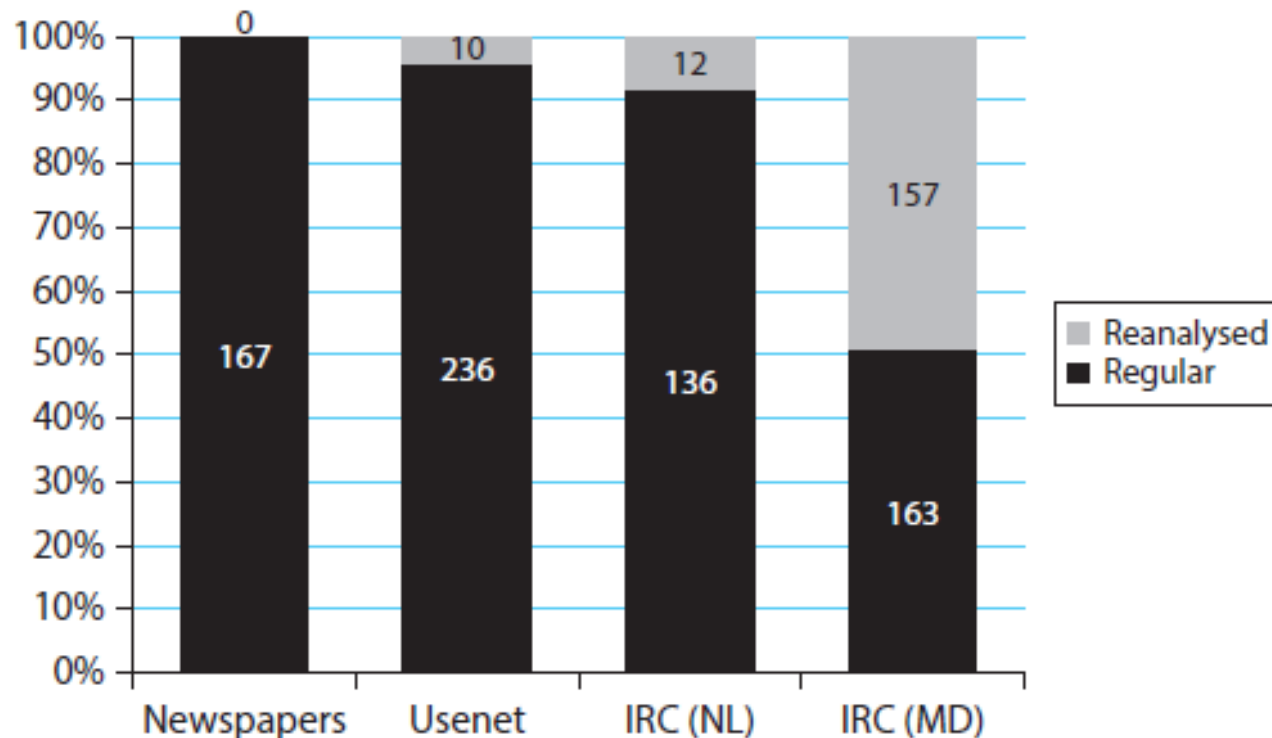
(Ruette & Van de Velde 2013: 468-471)

Heranalyse van suffix in stofadjectieven

- 'een goude kroon'

(Van de Velde & Weerman 2014)

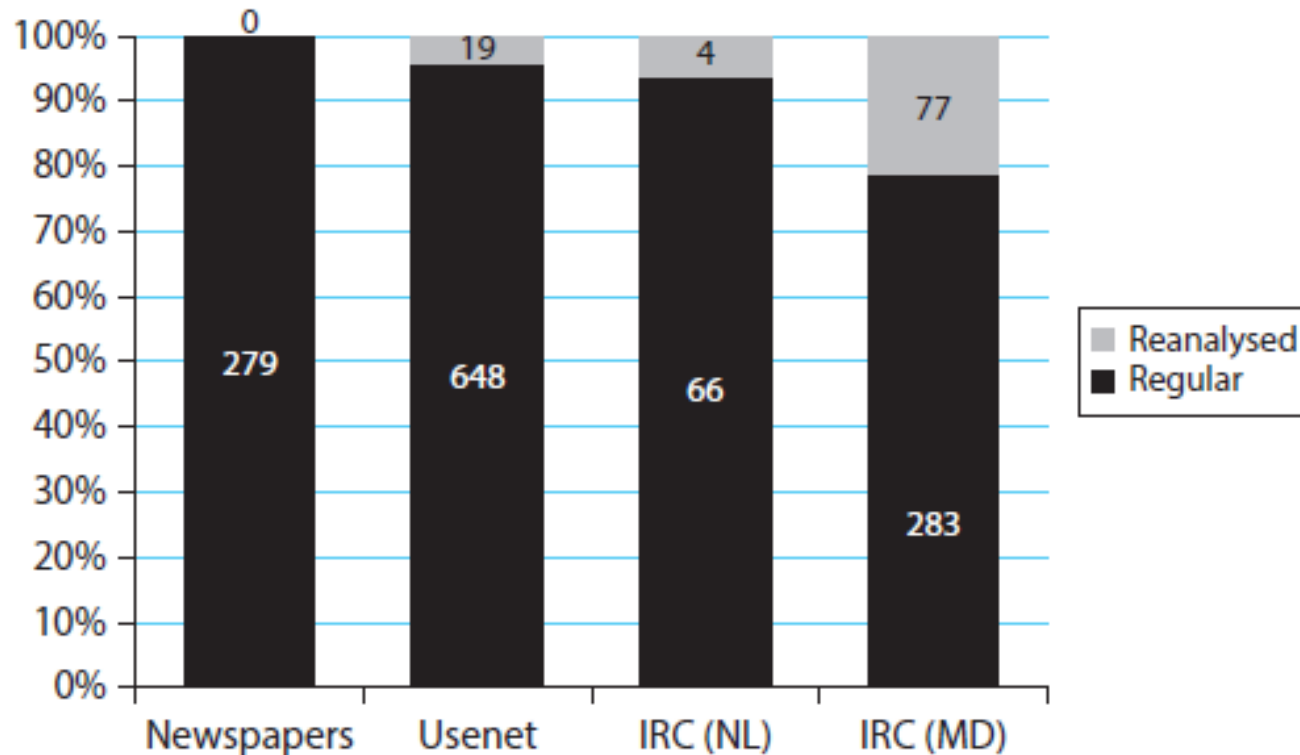

Chi²: p < 0,001 Cramér's V: 0.40

Heranalyse van suffix in hogere telwoorden

- 'honderde mensen'

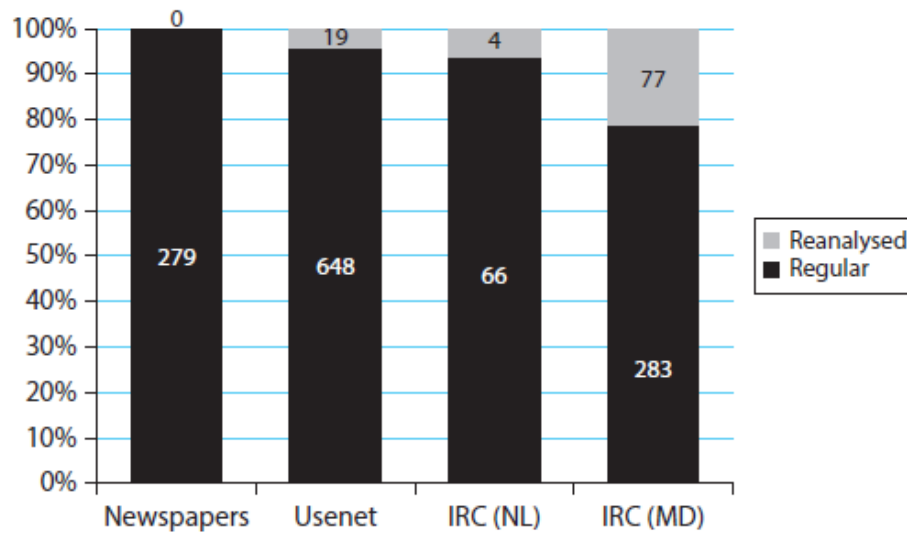
(Van de Velde & Weerman 2014)

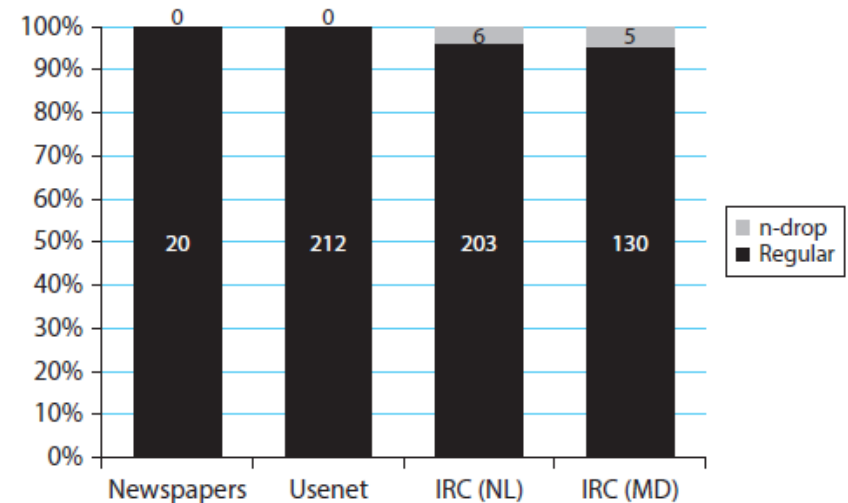
Chi²: $p < 0,001$ Cramér's V: 0.33

Heranalyse van suffix in hogere telwoorden

- 'honderde mensen'
(Van de Velde & Weerman 2014)

fonetisch vergelijkbare woorden:

Conclusie

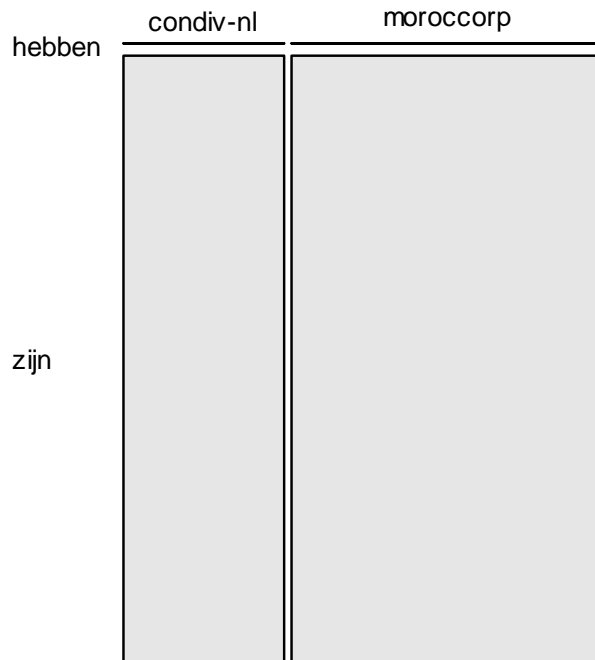
- Neiging tot vereenvoudiging: attributief altijd -e.
- Neiging tot heranalyse waar mogelijk
- Doorgedreven vorm van wat al aanwezig is in autochtone variëteiten

Hulpwerkwoordselectie

- Hulpwerkwoord voor de voltooide tijd van *zijn* (data Seurs 2016):
 - Normaal *zijn* (ik **ben** geweest)
 - Irrealis-clausule: *zijn/hebben* (dat **was/had** wat voor jou geweest)

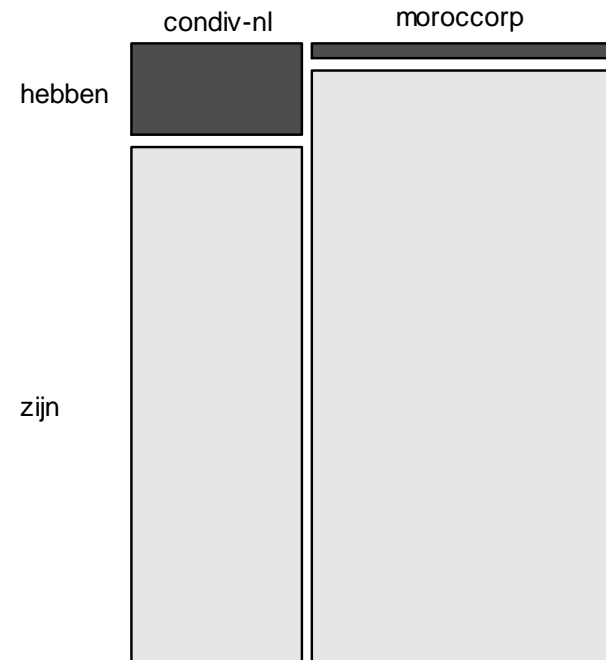
Hulpwerkwoordselectie

Realis (n= 2986)

Fisher Exact Test: $p = 1$

Irrealis (n= 181)

Chi²: $p = 0.0017$
Cramér's V: 0.23

Conclusie

- Neiging tot vereenvoudiging: geen speciale irrealis-clausule voor de hulpwerkwoordsselectie van *zijn*

Conclusies

- Vergelijking tussen het condiv-NL chatcorpus en het moroccorp chatcorpus laat zien dat etnolectisch Nederlands vereenvoudigingen doorvoert in de grammatica (niet onverwacht, zie ook Ehret & Szmrecsanyi 2016, en de aldaar geciteerde literatuur)
- De vereenvoudigingen vinden we veel minder naarmate de grammatica transparant is (zie Pijpops & Van de Velde 2016 over de partitieve genitief)
- De vereenvoudigen liggen in de lijn van wat ook in autochtone variëteiten plaatsvindt (zie ook d/w-verschuiving, Sokolowska & Van Cappellen 2012; De Troij 2016: meer (innovatieve) w-vormen in het etnolect). Mogelijk is het 16-jarige tijdsinterval tussen Condiv (1997) en Moroccorp (2013) hiervoor gedeeltelijk verantwoordelijk.

- Audring, J. 2006. 'Pronominal gender in spoken Dutch'. *Journal of Germanic Linguistics* 18: 85-116.
- Blom, E., D. Poliškenská & F. Weerman. 2008. 'Articles, adjectives and age of onset: the acquisition of Dutch grammatical gender'. *Second Language Research* 24: 297-331.
- Cornips, L., & A. Hulk. 2008. 'Factors of success and failure in the acquisition of grammatical gender in Dutch'. *Second Language Research* 24(3): 267-295.
- De Troij, R. 2016. *De d>w-verschuiving in het Nederlands. Een vergelijkend corpusgebaseerd onderzoek naar relativisatie door autochtone en allochtone sprekers van het Nederlands*. Ba-paper KU Leuven.
- De Vos, L. 2014. *Pronominal resemanticization in Dutch: a salience-driven redistribution of gender-marked pronouns*. Doctorale dissertatie, Université de Liège.
- Ehret, K. & B. Szmrecsanyi. Te versch. 2016. 'Compressing learner language: an information-theoretic measure of complexity in SLA production data'. *Second Language Research*.
- Grondelaers, S., P. van Gent & R. van Hout. 2015. 'Is Moroccan-flavoured Standard Dutch standard or not? On the use of perceptual criteria to determine the limits of standard languages'. In: A. Prikhodkine & D.R. Preston (eds.), *Responses to language varieties*. Amsterdam: John Benjamins. 191-218.
- Haeseryn, W. et al. 1997. *Algemene Nederlandse spraakkunst*. 2e dr. Groningen: Nijhoff.
- Klom, J. & G. De Vogelaer. Te versch. 2016. 'Semantic agreement competing with syntactic agreement: the case of Dutch pronouns'. *Leuvense bijdragen*.
- Orgassa, A. & F. Weerman. 2008. 'Dutch gender in specific language impairment and second language acquisition'. *Second Language Research* 24(3): 333-364.
- Pijpops, D. & F. Van de Velde. 2015. 'Ethnolect speakers and Dutch partitive adjectival inflection. A corpus analysis'. *Taal en Tongval* 67(2): 343-371.
- Ruette, T. & F. Van de Velde. 2013. 'Moroccorp: tien miljoen woorden uit twee Marokkaans-Nederlandse chatkanalen'. *Lexikos* 23: 456-475.
- Seurs, K. *Hulpwerkwoordselectie in het Marokkaans-Nederlands. De invloed van taalcontact op de selectie van het hulpwerkwoord van perfectiviteit*. Ba-paper KU Leuven.
- Sokolowska, P. & J. Van Cappellen. 2012. *De invloed van taalcontact op de verschuiving van dat naar wat bij betrekkelijke voornaamwoorden in het Nederlands*. Paper, KU Leuven.
- Van den Branden, E. 2016. *Variatie in het Nederlandse genus. Een multimethodologisch perspectief*. Masterproef KU Leuven.
- Ziemann, H., F. Weerman & E. Ruigendijk. 2011. 'Nederlands later geleerd: gebruik van lidwoorden en flexie van bijvoeglijke naamwoorden door Duitstalige kinderen en volwassenen.' *Internationale Neerlandistiek* 49(3): 183-206.
- Van de Velde, F. & F. Weerman. 2014. 'The resilient nature of adjectival inflection in Dutch'. In: P. Sleeman, F. Van de Velde & H. Perridon (eds.), *Adjectives in Germanic and Romance*. Amsterdam: John Benjamins. 113-145.